

Hartger Wassink

Hartger Wassink is zelfstandig adviseur (bestuur, leiderschap, toezicht)

E-mail: post@hartgerwassink.nl

De Inspectie en het waartoe

Een paar jaar geleden werd ik uitgenodigd voor een panelgesprek met enkele onderwijsinspecteurs. Zij deden onderzoek naar een nieuwe vorm van onderwijs en gingen daarvoor de scholen langs, waar met deze vorm gewerkt werd. Als ouder was ik enorm enthousiast over die vorm, omdat ons kind zich er erg prettig op school voelde. Terwijl hij in een andere, reguliere klas was vastgelopen en een tijd thuis had gezeten. Dus zaten enkele mede-ouders en ik op een ochtend te popelen om ons verhaal te vertellen van vrolijke kinderen, gelukkige leraren en tevreden ouders.

Wie schetst onze verbazing, dat de inspectie onze lovende verhalen voor kennisgeving aannam, en ze steeds pareerde met vragen naar resultaten. Welke resultaten ze dan bedoelden, vroegen wij. Wij hadden net verteld hoe gemotiveerd onze kinderen waren, nadat ze maanden, soms meer dan een jaar depressief op bed gelegen hadden. Dat leek ons een prachtig resultaat. De inspectie bleek meer geïnteresseerd in cijfers en toetsscores. Wij moesten erkennen dat we dat niet zo goed wisten, omdat cijfers en toetsen geen vast onderdeel van het concept waren.

Precies hier gaat het vaak mis in de relatie tussen scholen en de inspectie. Aan de voorkant formuleren scholen de meest prachtige doelstellingen. Over het zelfstandig maken van kinderen, ze laten groeien, zelfvertrouwen geven, voorbereiden op een succesvolle stap, hun talenten laten ontwikkelen. Aan de achterkant wordt er, welk doel er ook gesteld is, steeds hetzelfde rijtje cijfers gerapporteerd: toetsscores uit het volgsysteem, adviesniveaus, doorstroom- en eindexamencijfers. Wat ontbreekt in het verhaal van de scholen over hun

resultaten, is de achterliggende vraag van het waarom van die cijfers. Natuurlijk, kinderen moeten leren lezen en schrijven. Wat weten van geschiedenis en de grondbeginselen van de democratie. Maar de grote vraag is: waartoe?

Nu is het ingewikkelde, dat die waartoe-vraag niet eenduidig te beantwoorden valt. Een reformatorische school beantwoordt die anders dan een vrijeschool of een Agora-school. En dat is een groot goed, omdat we daarmee recht doen aan de diversiteit die Nederland kent als het gaat om visies op wat goed onderwijs en de ideale samenleving is.

Scholen moeten in staat zijn, om die waartoe-vraag te beantwoorden, om invulling te moeten geven aan de vrijheid en verantwoordelijkheid die ze hebben in het maken van keuzes over de wijze waarop ze onderwijs willen geven. Dat begint bij het steeds opnieuw vertellen van het eigen verhaal van je school, daar passende, andere gegevens bij te laten zien en steeds opnieuw aan de inspectie uit te leggen, dat daarin het eigenlijke 'resultaat' van de school besloten ligt.

Doen scholen dat niet, dan moet je niet raar kijken, dat de inspectie steeds dichter naar de kern van het kwaliteitsbeleid van scholen toeschuift. In een recent advies bepleitte de Onderwijsraad meer directe invloed van de inspectie op het intern toezicht op kwaliteit. Dat klinkt in de ogen van sommigen logisch, maar het zal alleen maar de ruimte van scholen en dus van leraren beperken, om een invulling te geven aan de diversiteit van onderwijsvormen die Nederland nu kenmerkt. Als we dat willen behouden, zullen we daar ook naar moeten handelen. ■